

Time: 3 Hours**Total Marks: 100****Instructions:**

- i. Figures to the right indicate full marks.
- ii. Working notes should form part of your answers.
- iii. Use of simple calculator is allowed.

Q1 A State whether the following statements are True or False. (Any 10) (10)

- 1) Cost of stores is allocated on the basis of Direct Materials.
- 2) In Rowan Plan, Bonus is paid to the workers on the basis of Time Saved.
- 3) Piece Rate Plan improves productivity.
- 4) The stock in hand may exceed the maximum stock level.
- 5) Carrying cost is incurred to hold inventory in the stores.
- 6) Expenses which are incurred in the present are called sunk cost.
- 7) Cost of production includes selling overheads.
- 8) Inventory valuation is done at market value.
- 9) Carriage outwards should be considered as selling overheads.
- 10) Cost of rectification of defectives is a part of administration overheads.
- 11) Interest received on Bank Deposit is purely financial in nature.
- 12) Time wage is guaranteed under Rowan premium plan.

Q1.B Match the Column A with Column B and rewrite the answers (Any 10) (10)

Column 'A'	Column 'B'
1) Dividend on share capital	a) Number of employees
2) Perpetual Inventory	b) Shown in selling and distribution overheads
3) Halsey Plan	c) Merrick differential Piece Rate system
4) 83% of Normal Piece Rate	d) Shown in financial A/c
5) Depreciation of a office furniture	e) Carrying cost
6) General lighting	f) Shown in factory overheads
7) Supervisor salary	g) Bonus for Time Saved
8) Cost of Catalogues	h) Credited to financial Profit and Loss A/c
9) Storage cost	i) Stock Verification Done Continuously
10) Cost of Production	j) Floor Area
11) Profit on sale of asset	k) Factory Cost plus Office Overheads
12) Depreciation on factory shed	l) Value of office furniture

Q.2.A.

XYZ Ltd. Manufacturers a special product P and provides you the following information.

Demand for X is 5,000 units per month.

(10 marks)

The annual carrying cost is 10%.

Raw material required per unit of finished product – 1 kg.

Ordering cost per order is Rs.1000 and the price of material is Rs.300 per kg.

You are required to calculate the EOQ, Total annual carrying cost, number of orders per year and ordering cost per year.

Q2.B.**The following particulars apply to a particular job:****(10 marks)**

Standard production per hour: 12 units

Standard working hours: 7

Normal rate per hour: Rs.36

Shreya produced 60 units

Sowmya produced 80 units

Sushma produced 90 units

Calculate the wages of these workers under Merrick Differential Piece Rate System which applies the following rate structure :

Standard output below 83% receives normal rate

Standard output between 83% and 100% receives 10% above the normal rate and

Standard output above 100% receives 20% above the normal rate

OR**Q2.C.**

The following data is available in respect of a material for the year ending 31st December 2024 ; Opening Stock Rs.1,80,000; Purchases Rs.5,40,000; Closing Stock Rs.2,20,000. Calculate Raw material turnover ratio and the number of days for which the average material is held. Number of days in a year to be considered as 366 days.

(10marks)**Q2.D.**

Following are the particulars for April 2024, relating to four employees working in Department 'L' of a factory, exclusively for Job No.101.

(10 marks)

Name	Designation	Wages(Rs.)	Per
T	Foreman	6,000	Month
Q	Mechanic	500	Day
R	Machine Operator	300	Day
S	Workman	250	Day

The normal working hours per week of six days are 48, or 8 hours per day. Sundays are paid holidays (There are no other holidays during the month)

Provident Fund contribution was 10% of monthly wages by employee

Provident Fund contribution was 10% of monthly wages by employer

Employee State Insurance Contribution was 4% of monthly wages by employee and 6% of monthly wages by employer.

Calculate:

- Net wages payable by the employer for the month
- The total amount of Provident Fund contribution to be deposited by employer
- Employee State Insurance contribution to be deposited by employer
- Total labour cost to the employer for the month of April, chargeable to the job

Q3.A. Calculate the machine hour rate from the following details: (10marks)

Sr. No.	Particulars	
1	Cost of machinery	Rs. 120000
2	Installation Charges	Rs. 15000
3	Life of the machinery	10 Years
4	Working hours per year	3000
5	Repair Charges	60% of Depreciation
6	Electric Power Consumed	20 Units Per Hour @Rs. 0.75
7	Lubricant Oil	Rs 15 Per Day of 10 Hours
8	Consumable Stores	Rs 45 Per Day of 10 Hours
9	Wages of Machine Operator	Rs 75 Per Day of 10 Hours

Please consider number of days in a year as 300 days for all calculations.

Q3.B. The Net Profit of a company for the year ended on 31st March 2024 was Rs.43150 as shown in the Financial Books. The Cost Accounts disclosed a profit of Rs. 44100 for the same period. On an examination of both the sets of accounts, the following facts were discovered: **(10 Marks)**

- (a) Patents Written off in Financial Accounts Rs. 600.
- (b) Interest received during the year Rs.150.
- (c) Depreciation charged in financial accounts Rs.1,000.
- (d) Depreciation recovered in cost statements Rs. 2,500.
- (e) Opening stock as on 1st April 2023 as per financial records Rs. 16,500.
- (f) Opening stock as on 1st April 2023 as per cost statement Rs. 15,500.
- (g) Closing stock as on 31st March 2024 as per financial records Rs. 20,000.
- (h) Closing stock as on 31st March 2024 as per cost statement Rs. 21,000.

Prepare a Reconciliation statement reconciling the profit as shown by financial and cost books taking Financial profit as the starting point.

OR

Q3.C.

A company is having three production departments viz. A, B and C and two service departments D and E. **(10 marks)**

The expenses incurred during the month of March 2024 are as follows:

Expenses	Amount (Rs.)
Power	540000
Light	300000
Rent and Rates	400000
Depreciation on Plant	510000
Supervision	150000

The following information is also available for the above departments:

Particulars	Production Departments			Service Departments	
	A	B	C	D	E
Floor Space (Sq. Ft.)	60	40	36	20	4
Number of workers	4	2	2	3	1
H.P. of Machine	32	20	8	-	-
Value of Plant (Rs)	12000	9000	6000	3000	4000
Number of Light Points	4	2	2	1	1

Prepare Primary Overheads Distribution Summary.

Q3.D. From the following particulars, prepare Reconciliation Statement and ascertain Costing Profit/Loss. Net Profit as per financial P&L A/c Rs.45,000, Opening Stock was overvalued by Rs.3500 in Cost Accounts as compared to financial accounts. Selling overheads charged in Financial Books Rs.18,000 but recovered in Cost books Rs.23,000 **(10 Marks)**

Loss by theft Rs. 1000.

Bad Debts recorded in Financial books Rs.1,000

Closing Stock as per financial books Rs.9,000, whereas in Cost books it was Rs.10,000.

Q4.A.

M/s Jeevan Manufacturing Company manufactures two types of products viz. Tiny and Toy. The information for the year ended on 31st March, 2024 is as under: **(20 marks)**

Particulars	Tiny (Rs.)	Toy (Rs.)
Direct material per unit	280	195
Direct labour per unit	105	85
Direct expenses per unit	75	65

Additional Information:

- (1) Factory expenses are charged at 20% of prime cost.
- (2) Office expenses are charged at 25% of works cost.
- (3) 4,500 units of product Tiny were produced of which 4,250 units were sold and 8,500 units of product Toy were produced of which 8,000 units were sold.
- (4) Selling expenses are Rs.15 per unit for product Tiny and Rs.12 per unit for product Toy.
- (5) Company charges a profit at 15% on sales for Product Tiny & 20% on sales for Product Toy.

Prepare a cost sheet showing the cost and profit in total as well as in per unit.

OR

Q4.B. From the following details of Rohit Ltd. prepare the cost sheets for the given periods showing the maximum breakup of the elements of cost for the year 2024 (20 marks)

Particulars	Half year ended	
	30-06-2024 40000 units	31-12-2024 50000 units
Direct material consumed	75000	105000
Wages	90000	120000
Chargeable expenses	15000	18000
Depreciation on factory building	24000	30000
Indirect wages	30000	45000
Rent of factory	7500	6000
Repairs of factory	9000	6000
Office salaries	25500	15000
Selling and distribution overheads	24000	30000

Q5. Answer the following:

a. What are the advantages of Cost Accounting to management and government?

(10)

b. Distinguish between Direct Wages & Indirect Wages?

(10)

OR

Q5. Write short notes on any four of the following:

(20)

- Define the term "cost" and state its characteristics.
- FIFO
- Unavoidable causes of labour turnover
- Variable Overhead
- Manufacturing Overhead
- Causes of disagreement between cost and financial books

वेळ: ३ तास

एकूण गुण: १००

सूचना:

- उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.
- गणन टिपा तुमच्या उत्तरांचा भाग असाव्यात.
- साध्या गणकयंत्राचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

Q1 A खालील विधाने सत्य आहेत की खोटी ते सांगा. (कोणतेही १०)

(१०)

- कच्चा माल खर्च थेट साहित्याच्या आधारावर वाटला जातो.
- रोवन प्लॅनमध्ये वेळेची बचत या आधारावर कामगारांना बोनस दिला जातो.
- तुकडा दर पद्धत उत्पादकता सुधारतो.
- हातात असलेला मालसाठा कमाल मालसाठा पातळीपेक्षा जास्त असू शकतो.
- स्टोअरमध्ये साठा ठेवण्यासाठी वाहून नेण्याचा खर्च येतो.
- सध्याच्या काळात होणाऱ्या खर्चाला बुडवलेला खर्च म्हणतात.
- उत्पादन खर्चात विक्रीचा खर्च समाविष्ट आहे.
- साठा मूल्यांकन बाजारभावानुसार केले जाते.
- ग्राहकस्थळी वाहक खर्च हा विक्रीचा खर्च मानले पाहिजे.
- दोषांच्या दुरुस्तीचा खर्च हा प्रशासनाच्या खर्चाचा एक भाग आहे.
- बँक ठेवीवर मिळणारे व्याज हे पूर्णपणे आर्थिक स्वरूपाचे असते.
- रोवन प्रीमियम योजनेअंतर्गत वेळेच्या वेतनाची हमी दिली जाते.

प्रश्न १.ब) स्तंभ अ आणि स्तंभ ब जुळवा आणि उत्तरे पुन्हा लिहा (कोणतीही १०)

(१०)

स्तंभ अ	स्तंभ ब
१) भाग भांडवलावरील लाभांश	अ) कर्मचाऱ्यांची संख्या
२) शाश्वत साठा	ब) विक्री आणि वितरण खर्चात दाखवले आहे
३) हॅल्सी प्लॅन	क) मेरिक डिफरेंशियल पीस रेट सिस्टम
४) सामान्य तुकडा दराच्या ८३%	ड) आर्थिक खात्यात दाखवले आहे
५) कार्यालयीन फर्निचरचा घसारा	ई) वहन खर्च
६) सामान्य प्रकाशयोजना	फ) कारखान्याच्या खर्चात दाखवले आहे
७) पर्यवेक्षकाचा पगार	ग) वाचलेल्या वेळेसाठी बोनस
८) कॅटलॉगची किंमत	ह) आर्थिक नफा आणि तोट्यात जमा केलेले खाते
९) साठवणूक खर्च	य) स्टॉक पडताळणी सतत केली जाते
१०) उत्पादन खर्च	ज) मजल्याचे क्षेत्रफळ
११) मालमतेच्या विक्रीवरील नफा	क) कारखान्याचा खर्च अधिक कार्यालयाचे शुल्क
१२) कारखान्याच्या छपरावरील घसारा	ल) प्रशासकिय फर्निचर चे मूल्य

प्रश्न 2.अ.

XYZ लिमिटेड एक विशेष उत्पादन P तयार करते आणि तुम्हाला खालील माहिती प्रदान करते.

X ची मागणी दरमहा 5000 नग आहे.

(10 गुण)

वार्षिक वहन खर्च १०% आहे.

तयार उत्पादनाच्या प्रति नग आवश्यक कच्चा माल - १ किलो.

प्रत्येक ऑर्डरसाठी ऑर्डर खर्च 1000 रुपये आहे आणि सामग्रीची किंमत प्रति किलो 300 रुपये आहे.

तुम्हाला EOQ, एकूण वार्षिक वहन खर्च, दरवर्षी आदेशाची संख्या आणि दरवर्षी आदेश खर्च मोजावा लागेल.

प्रश्न 2.ब.

विशिष्ट कामासाठी खालील तपशील लागू होतात:

(10 गुण)

प्रति तास मानक उत्पादन: 12 नग

मानक कामाचे तास: 7

प्रति तास सामान्य दर: 36 रुपये

श्रेयाने 60 नग उत्पादन केले

सौम्याने 80 नग उत्पादन केले

सुष्माने 90 नग उत्पादन केले

मेरिक फरक नग दर प्रणाली अंतर्गत या कामगारांच्या मजुरीची गणना करा. जे खालील दर संरचना लागू करते:

- मानक उत्पादन 83% पेक्षा कमी असल्यास - सामान्य दर मिळतो.
- मानक उत्पादन 83% ते 100% दरम्यान असल्यास - सामान्य दराच्या 10% अधिक दर मिळतो.
- मानक उत्पादन 100% पेक्षा जास्त असल्यास - सामान्य दराच्या 20% अधिक दर मिळतो.

किंवा**प्र.2.क.**

31 डिसेंबर 2024 रोजी संपणाऱ्या वर्षासाठी साहित्याबाबत खालील माहिती उपलब्ध आहे; सुरुवातीचा साठा

रु.1,80,000; खरेदी रु.5,40,000; शेवटचा शिल्लक साठा रु.2,20,000. कच्च्या मालाच्या उलाढालीचे प्रमाण आणि सरासरी साहित्य किती दिवसांसाठी ठेवले आहे याची गणना करा.

वर्षातील दिवसांची संख्या 366 दिवस मानावी.

(10 गुण)

प्र.२.ड.

एप्रिल २०२४ साठीचे तपशील खालीलप्रमाणे आहेत, जे कारखान्याच्या विभाग 'एल' मध्ये काम करणाऱ्या चार कर्मचाऱ्यांशी संबंधित आहेत, केवळ कार्य क्रमांक १०१ साठी.

(१० गुण)

नाव	पदनाम	वेतन (रु.)	प्रति
टी	फोरमन	6,000	महिना
क्यू	मेकॅनिक	500	दिन
आर	मशीन ऑपरेटर	300	दिन
एस	कामगार	250	दिन

आठवड्यातील सहा दिवसांचे सामान्य कामाचे तास 48 किंवा 8तास असतात. रविवार हे पगारी सुट्ट्या असतात (महिन्यात इतर कोणत्याही सुट्ट्या नसतात)

कर्मचार्याकडून भविष्य निर्वाह निधी योगदान मासिक वेतनाच्या 10% होते

नियोक्त्याने भविष्य निर्वाह निधी चे योगदान मासिक वेतनाच्या 10% होते

कर्मचारी राज्य विमा योगदान कर्मचार्याकडून मासिक वेतनाच्या 4% आणि नियोक्त्याने मासिक वेतनाच्या 6% होते.

गणना करा:

अ) महिन्यासाठी नियोक्त्याने देय असलेले निव्वळ वेतन

ब) नियोक्त्याने जमा करावयाच्या भविष्य निर्वाह निधी योगदानाची एकूण रक्कम

क) नियोक्त्याने जमा करावयाच्या कर्मचारी राज्य विमा योगदान

ड) एप्रिल महिन्यासाठी नियोक्त्याला कामावर आकारण्यात येणारा एकूण कामगार खर्च

प्रश्न 3.अ. खालील तपशीलांवरून मशीन तास दर मोजा:

(10 गुण)

क्रमांक	तपशील	
1	यंत्रसामग्रीचा खर्च	रु. 1,20,000
2	स्थापना शुल्क	रु. 15,000
3	यंत्रसामग्रीचे आयुष्य	10 वर्षे
4	दर वर्षी कामाचे तास	3,000
5	दुरुस्ती शुल्क	घसारा 60%
6	वापरलेली वीज	प्रति तास 20 नग @ रु. 0.75
7	वंगण तेल	10 तासांसाठी प्रति दिवस 15 रुपये
8	उपभोग्य वस्तूंची दुकाने	10 तासांसाठी प्रति दिवस 45 रुपये
9	मशीन ऑपरेटरचे वेतन	10 तासांसाठी प्रति दिवस 75 रुपये

सर्व गणनांसाठी वर्षातील दिवसांची संख्या 300 दिवस मानावी.

Q3.ब. 31 मार्च 2024 रोजी संपलेल्या वर्षासाठी कंपनीचा निव्वळ नफा वित्तीय खात्यात दाखविल्याप्रमाणे

Rs.43150 होता. परिव्यय खात्याने त्याच कालावधीसाठी **Rs. 44100** चा नफा दाखवला. दोन्ही खात्यांच्या

संचाच्या तपासणीवर, खालील तथ्ये आढळून आली:

(10 गुण)

(अ) **Rs. 600** आर्थिक खात्यांमध्ये पेटंट वर्ग केले.

(ब) वर्षभरात **Rs.150** व्याज मिळाले.

(क) आर्थिक खात्यांमध्ये घसारा **Rs.1,000** आकारला

(ड) **Rs. 2,500** खर्च विवरणांमध्ये घसारा वसूल झाला.

(इ) 1 एप्रिल 2023 रोजी आर्थिक नोंदीनुसार **Rs. 16,500** पर्यंत सुरुवातीचा साठा.

(फ) 1 एप्रिल 2023 रोजी सुरुवातीचा साठा खर्च विवरणपत्रानुसार **Rs. १५,५००**.

(ग) 31 मार्च 2024 रोजी अंतिम शिल्लक साठा आर्थिक नोंदीनुसार **Rs. २०,०००**.

(ह) 31 मार्च 2024 रोजी अंतिम शिल्लक साठा पपरिव्यय विवरणपत्रानुसार **Rs. २१,०००**.

आर्थिक नफा हा प्रारंभ बिंदू म्हणून घेऊन आर्थिक आणि परिव्यय पुस्तकांनी दाखविल्याप्रमाणे नफा जुळवून घेणारे सामंजस्य विवरणपत्र तयार करा.

किंवा

प्रश्न ३.क.एका कंपनीचे तीन उत्पादन विभाग आहेत जसे की अ, ब आणि क आणि दोन सेवा विभाग ड आणि ई.

(10 गुण)

मार्च २०२४ महिन्यात झालेला खर्च खालीलप्रमाणे आहे:

खर्च	रक्कम रुपयांत
वीज	540000
प्रकाश	300000
भाडे आणि दर	400000
संयंत्रावरील घसारा	510000
देखरेख	150000

वरील विभागांसाठी खालील माहिती देखील उपलब्ध आहे:

तपशील	उत्पादन विभाग			सेवा विभाग	
	अ	ब	क	ड	ई
मजल्यावरील जागा (चौरस फूट)	60	40	36	20	4
कामगारांची संख्या	4	2	2	3	1
यंत्राचे अश्वशक्ती	32	20	8	-	-
संयंत्राचे मूल्य (रु.)	12000	9000	6000	3000	4000
प्रकाश बिंदूंची संख्या	4	2	2	1	1

प्राथमिक शुल्क वितरण सारांश तयार करा.

Q3.D. खालील तपशीलांवरून, सामंजस्य विवरणपत्र तयार करा आणि नफा/तोटा निश्चित करा. आर्थिक नफा/तोटा खात्यानुसार Rs.45,000 निव्वळ नफा, आर्थिक खात्यांच्या तुलनेत खर्च खात्यांमध्ये सुरुवातीच्या शिल्लक साठ्याचे मूल्य Rs.3500 ने जास्त होते. आर्थिक नफा/तोटा खात्यानुसार विक्रीसाठी Rs.18,000 शुल्क आकारले जाते परंतु Rs. 23,000 ची किंमत वसूल केली जाते

(10 गुण)

चोरीमुळे Rs. 1000 चे नुकसान.

आर्थिक Rs.1,000 मध्ये बुडालेल्या येणीची नोंद

आर्थिक पुस्तकांनुसार Rs.9,000 अंतिम शिल्लक साठा

तर परिव्यय पुस्तकांमध्ये ते Rs.10,000 होते.

Q4.A.

मेसर्स जीवन मॅन्युफॅक्चरिंग कंपनी दोन प्रकारची उत्पादने तयार करते उदा. अल्प आणि खेळणी.(10)

तपशील	अल्प Rs.	खेळणी Rs.
प्रति नग थेट साहित्य	280	195
प्रति नग थेट मजुरी	105	85
प्रति नग थेट खर्च	75	65

अतिरिक्त माहिती:

- (1) कारखान्याचा खर्च मूळ किमतीच्या 20% दराने आकारला जातो.
 - (2) कार्यालयीन खर्च कामाच्या किमतीच्या 25% दराने आकारला जातो.
 - (3) 4,500 नग अल्प चे उत्पादन झाले ज्यापैकी 4,250 नग विकले गेले आणि 8,500 नग खेळणी चे उत्पादन झाले ज्यापैकी 8,000 नग विकले गेले.
 - (४) विक्री खर्च अल्पच्या प्रति युनिट 15 रुपये आणि खेळणीच्या प्रति युनिट 12 रुपये आहे.
 - (५) कंपनी अल्पच्या विक्रीवर 15% आणि खेळणीच्या विक्रीवर 20% नफा आकारते.
- एकूण किंमत आणि नफा तसेच प्रति युनिट दर्शविणारा खर्च पत्रक तयार करा.

किंवा

प्रश्न ४.ब.. रोहित लिमिटेडच्या खालील तपशीलांवरून. 2024 वर्षासाठी खर्चाच्या घटकांचे कमाल विभाजन दर्शविणाऱ्या दिलेल्या कालावधीसाठी खर्च पत्रके तयार करा (२० गुण)

तपशील	सहामाहिक कालावधीसाठी	
	30-06-2024 40000 नग	31-12-2024 50000 नग
प्रत्यक्षपणे वापरले जाणारे साहित्य	75000	105000
मजुरी	90000	120000
प्रभारित खर्च	15000	18000
कारखाना बांधकामावरील घसारा	24000	30000
अप्रत्यक्ष वेतन	30000	45000
कारखान्याचे भाडे	7500	6000
कारखान्याची दुरुस्ती	9000	6000
कार्यालयीन पगार	25500	15000
विक्री आणि वितरणावरील खर्च	24000	30000

प्रश्न ५. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या:

अ. खर्च लेखांकनाचे व्यवस्थापन आणि सरकारला कोणते फायदे आहेत? (10)

ब. प्रत्यक्ष वेतन आणि अप्रत्यक्ष वेतन यांच्यात फरक करा? (10)

किंवा

प्रश्न ५. खालीलपैकी कोणत्याही चार गोष्टींवर संक्षिप्त टिपा लिहा: (20)

अ. "परिव्यय" हा शब्द आणि त्याची वैशिष्ट्ये परिभाषित करा.

ब. फिफो

क. कामगार उलाढालीची अपरिहार्य कारणे

ड. परिवर्तनशील शुल्क

इ. उत्पादन शुल्क

ई. परिव्यय आणि आर्थिक पुस्तकांमधील मतभेदाची कारणे
